

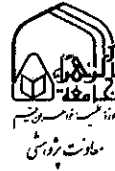
درنامه

در نامه در اسلام

www.ketab.ir

محمدرضا ضمیری

اعظم نوری، محبوبه جوکار، طاهره جوانمرد

درسنامه خانواده در اسلام

- مؤلف: محمد رضا ضمیری (استادیار دانشگاه پیام نور)
- اعظم نوری محبوبه جوکار، طاهره جوانمرد
- تهیه: معاونت پژوهشی جامعة الزهراء (ع)
- ناشر: انتشارات جامعة الزهراء (ع)
- صفحه‌آرا: رمضانعلی قربانی
- چاپ اول: زمستان ۱۳۹۲
- شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: قم - انتشارات جامعة الزهراء (ع)

تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۲۲۳۶ - ۰۲۵-۳۲۹۲۵۱۱۰ دورنگار:

سرشناسه:	محمدرضا ضمیری... [و دیگران]، ۱۳۴۶-
عنوان و پدیدآور:	درسنامه خانواده در اسلام / محمدرضا ضمیری؛ تهیه معاونت پژوهشی جامعة الزهراء (ع).
مشخصات نشر:	قم: جامعة الزهراء (ع)، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری:	۳۶۸ص
شابک:	۱۵۰۰۰۰ریال
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص ۳۵۷؛ همچنین به صورت زیرنویس
موضوع:	اسلام - خانواده
موضوع:	اسلام - زناشویی
شناسه افزوده (شخص):	محمدرضا ضمیری، اعظم نوری، محبوبه جوکار، طاهره جوانمرد
شناسه افزوده (سازمان):	جامعة الزهراء (ع)، معاونت پژوهشی
رده‌بندی کنگره:	۱۳۹۰ ۴ د / ۱۷ / ۲۳ BP
رده‌بندی دیویی:	۲۹۷/۴۸۳۱
	۴۵۴ د

فهرست مطالب

پیش گفتار	۲۱
-----------------	----

درس اول: نهاد خانواده

اهداف کلی	۲۳
مقدمه	۲۳
تعریف نهاد	۲۴
انواع نهادهای اجتماعی	۲۵
تعریف نهاد خانواده	۲۵
انواع خانواده	۲۵
۱. خانواده هسته‌ای، گسترده	۲۶
۲. خانواده پدر سالار، مادر سالار	۲۶
۳. خانواده پدرمکان، مادرمکان، نو مکان	۲۶
۴. خانواده تک سرپرست	۲۷
انواع خانواده	۲۷
اهمیت خانواده در اسلام	۲۸
نظام خانواده در غرب	۳۱
افول خانواده در غرب	۳۳

۳۵.....	چکیده.....
۳۶.....	ارزیابی.....
۳۶.....	مطالعه بیشتر.....

درس دوم: کارکردهای خانواده

۳۷.....	اهداف کلی.....
۳۷.....	مقدمه.....
۳۸.....	تولید نسل.....
۳۹.....	تأمین نیازهای عاطفی.....
۴۳.....	تأمین نیازهای جنسی.....
۴۴.....	تأمین نیازهای اقتصادی.....
۴۵.....	رشد و تکامل شخصیت.....
۴۷.....	جامعه‌پذیری و اجتماعی کردن فرزندان.....
۴۹.....	کنترل اجتماعی.....
۵۱.....	چکیده.....
۵۲.....	ارزیابی.....
۵۲.....	مطالعه بیشتر.....

درس سوم: آداب و رسوم ازدواج (۱)

۵۳.....	اهداف کلی.....
۵۳.....	مقدمه.....
۵۴.....	تعریف ازدواج.....
۵۴.....	سن ازدواج.....
۵۷.....	فاصله سنی همسران.....
۵۸.....	معیارهای همسرگزینی.....

۶۰.....	معیارهای اسلامی
۶۰.....	۱. ایمان و باورهای دینی صحیح
۶۱.....	۲. کفویت
۶۲.....	۳. برخورداری از حسن خلق
۶۳.....	۴. سلامت جسمانی و روانی
۶۴.....	۵. اصالت خانوادگی
۶۵.....	۶. زیبایی و جذابیت ظاهری
۶۶.....	۷. دوشیزه بودن و قابلیت فرزندآوری
۶۷.....	معیارهای عرفی
۶۷.....	۱. تحصیلات
۶۸.....	۲. معیارهای مادی و اقتصادی
۶۹.....	۳. سن، محل سکونت، طبقه اجتماعی
۷۰.....	مراحل همسرگزینی
۷۱.....	الف) مشورت و تحقیق
۷۱.....	ب) خواستگاری
۷۲.....	تعریف خواستگاری
۷۳.....	علت خواستگاری مرد از زن
۷۴.....	ج) دیدن همدیگر
۷۴.....	د) گفتگو و موضوعات مطرح شده در آن
۷۵.....	- فواید گفتگو
۷۶.....	- محورهای مهم گفت و گو
۷۷.....	- صداقت در گفت و گو
۷۸.....	هـ) نامزدی
۷۹.....	جایگاه استخاره در ازدواج
۸۰.....	چکیده

- ۸۱.....ارزیابی
- ۸۲.....مطالعه بیشتر

درس چهارم: آداب و رسوم ازدواج (۲)

- ۸۳.....اهداف کلی
۱. مهریه ۸۳
- الف) فلسفه تشریع مهریه در اسلام ۸۴
- ب) انواع مهریه در فقه ۸۶
- ج) چیزهایی که می‌توان مهریه قرار گیرند ۸۷
- د) میزان مهریه ۸۷
- هـ) مهریه‌های سنگین و میزان بازدارندگی آنها از طلاق و جدایی ۸۸
۲. جهیزیه ۹۰
۳. شیرها ۹۱
۴. عقد ۹۲
- الف) شرایط صحت عقد ۹۲
- ب) ولایت پدر در ازدواج دختر باکره ۹۳
۵. آداب و رسوم جشن عروسی ۹۵
- الف) انجام دعا و نماز ۹۵
- ب) خودداری از گناه و اختلاط با نامحرم ۹۵
- ج) ولیمه ۹۶
۶. موانع ازدواج ۹۷
- الف) ترس از مشکلات مالی و اقتصادی ۹۷
- ب) هزینه‌های سنگین ۹۷
- ج) مسکن ۹۸
- د) تنوع ۹۸

۹۹.....	مسئولیت دولت اسلامی در زمینه‌سازی ازدواج جوانان
۱۰۱.....	چکیده
۱۰۲.....	ارزیابی
۱۰۲.....	مطالعه بیشتر

درس پنجم: حقوق و وظایف متقابل همسران

۱۰۳.....	اهداف کلی
۱۰۳.....	مقدمه
۱۰۴.....	تعریف حق و تکلیف
۱۰۵.....	رابطه حق و تکلیف
۱۰۵.....	محوریت اخلاق در دین اسلام
۱۰۶.....	عدالت در نظام تکوین و تشریع
۱۰۶.....	وظایف مشترک زن و شوهر
۱۰۷.....	الف) حسن معاشرت
۱۰۸.....	۱. خوشرویی و خوش اخلاقی
۱۰۹.....	۲. احترام به همسر و تکریم شخصیت او
۱۱۰.....	۳. زینت و آراستگی
۱۱۱.....	۴. تعاون و همکاری در اداره امور خانواده
۱۱۳.....	۵. ایجاد فضای صمیمیت و حاکمیت مودت و گذشت در خانواده
۱۱۴.....	ب) همکاری در تحکیم مبانی خانواده و تربیت فرزند
۱۱۶.....	ج) وفاداری
۱۱۷.....	وظایف اختصاصی مرد در خانواده (حقوق زن بر شوهر)
۱۱۷.....	الف) نفقه
۱۱۸.....	۱. تعریف و حدود نفقه
۱۱۸.....	۲. ملاک در مقدار نفقه

۳. شرایط وجوب نفقه و چگونگی سقوط آن ۱۱۹
۴. ضمانت اجرایی نفقه ۱۲۰
۵. فلسفه وجوب نفقه زن بر مرد از منظر شهید مطهری رحمته الله علیه ۱۲۱
۶. تفاوت نفقه زن با نفقه اقارب ۱۲۲
- ب) ریاست بر خانواده (قوامیت) ۱۲۳
۱. ضرورت مدیریت بر خانواده ۱۲۳
۲. دلایل واگذاری مدیریت خانواده به مرد ۱۲۴
۳. تعریف واژه «قوام» ۱۲۶
۴. قوامیت، حق یا تکلیف ۱۲۶
۵. دامنه ریاست شوهر بر زن ۱۲۶
۶. تبیین علت قوامیت مرد از دیدگاه قرآن ۱۲۸
- ج) مضاجعت، بیتوته، قسم ۱۳۲
- وظایف اختصاصی زن در خانواده (حقوق شوهر بر زن) ۱۳۲
- تمکین ۱۳۳
۱. تمکین خاص ۱۳۳
- آثار ارضای نیازهای جنسی ۱۳۶
۲. تمکین عام ۱۳۸
- الف: پرهیز از آزار شوهر، تندخویی، بدزبانی و قهرکردن ۱۳۸
- ب: عدم تصرف در اموال شوهر بدون اذن او ۱۴۰
- ج. خارج نشدن از منزل بدون اجازه شوهر ۱۴۱
- تقسیم کار در خانواده ۱۴۴
- تقسیم کار در زندگی حضرت زهرا رضی الله عنها ۱۴۵
- چکیده ۱۴۸
- ارزیابی ۱۴۹
- ۱۵۰ ۱۵۰

درس ششم: آسیب‌شناسی خانواده

اهداف کلی.....	۱۵۱
مقدمه.....	۱۵۱
عوامل فردی.....	۱۵۲
الف) سوءظن و اعتمادداشتن.....	۱۵۲
عوامل پیدایش سوءظن بین زن و شوهر.....	۱۵۳
۱. تفاوت فرد با ایده‌آل‌های ذهنی.....	۱۵۳
۲. نوع تربیت خانوادگی.....	۱۵۳
۳. دخالت‌ها و سادت‌های اطرافیان.....	۱۵۴
۴. سرزنش خطاهای و اشتباهات گذشته.....	۱۵۴
۵. سوءظن به همسر به سبب گذشته و پیش.....	۱۵۴
ب) نشوز و تمکین نکردن.....	۱۵۵
ج) بدزبانی و دشنام‌گویی.....	۱۵۷
د) لجاجت و سرسختی.....	۱۵۹
هـ) توهین و تحقیر.....	۱۶۰
و) عیب‌جویی.....	۱۶۱
ز) سرزنش کردن.....	۱۶۲
ح) گذشت نداشتن.....	۱۶۴
ط) بی‌غیرتی و غیرت نابه‌جا.....	۱۶۵
ی) بی‌عفتی.....	۱۶۷
ک) شراب‌خواری.....	۱۶۸
ل) اعتیاد به مواد مخدر.....	۱۶۹
عوامل فرهنگی و اجتماعی.....	۱۷۰
الف) روابط با افراد کجرو و منحرف و الگوگیری از آنها.....	۱۷۰
ب) دخالت نابه‌جای اطرافیان.....	۱۷۱

ج) یکسان نبودن سطح فرهنگی زوجین	۱۷۲
هـ) تأثیر سوء برخی رسانه‌های جمعی	۱۷۳
ز) عدم شناخت حقوق متقابل	۱۷۴
عوامل اقتصادی	۱۷۵
الف) ضعف مدیریت مالی خانواده	۱۷۵
ب) چشم و هم‌چشمی	۱۷۶
ج) تجمل‌گرایی و اسراف	۱۷۷
د) خساست مرد	۱۷۸
عوامل حقوقی	۱۷۹
الف) ارضانشدن نیازهای جنسی	۱۷۹
ب) خروج زن بدون اذن شوهر	۱۸۰
ج) تصرف بدون اذن در اموال همسر	۱۸۱
حل اختلافات خانوادگی از منظر قرآن	۱۸۲
چکیده	۱۸۵
ارزیابی	۱۸۶
مطالعه بیشتر	۱۸۶

درس هفتم: عوامل تحکیم و ثبات خانواده

اهداف کلی	۱۸۷
مقدمه	۱۸۷
تحکیم خانواده از منظر دین	۱۸۹
تبیین مفهومی تحکیم خانواده	۱۹۱
بسترسازی مناسب برای ایجاد خانواده باثبات	۱۹۲
الف) آموزش نقش‌های زن و شوهری به فرزندان	۱۹۲
ب) نگاه قدس به ازدواج و تربیت فرزند	۱۹۳

ج) توجه به معیارهای دینی در تشکیل خانواده.....	۱۹۵
د) ازدواج اختیاری.....	۱۹۶
همکاری و مسئولیت متقابل زن و شوهر در استحکام خانواده.....	۱۹۷
عوامل فردی تحکیم خانواده.....	۱۹۸
الف) بینش و آگاهی.....	۱۹۸
ب) تأمین نیازهای عاطفی.....	۱۹۹
ج) تأمین نیازهای جنسی.....	۲۰۲
د) خوش اخلاقی.....	۲۰۳
هـ) مشورت کردن.....	۲۰۵
و) رعایت هنجارهای دینی و اخلاقی.....	۲۰۷
ز) تغافل.....	۲۰۹
عوامل اجتماعی تحکیم خانواده.....	۲۱۰
الف) حسن تدبیر در امور اقتصادی و قناعت.....	۲۱۰
ب) محدودیت روابط اجتماعی زنان و مردان.....	۲۱۲
ج) محدودیت طلاق.....	۲۱۳
د) حمایت دولت از خانواده.....	۲۱۴
هـ) شادی و نشاط در خانواده.....	۲۱۵
شادی‌های مطلوب.....	۲۱۶
شادی‌های نامطلوب.....	۲۱۷
چکیده.....	۲۱۸
ارزیابی.....	۲۱۸
مطالعه بیشتر.....	۲۱۹

درس هشتم: اقتصاد و معیشت خانواده

اهداف کلی.....	۲۲۰
----------------	-----

۲۲۰		مقدمه
۲۲۱		تولید در خانواده
۲۲۲		درآمد و کسب
۲۲۲		نکات مهم در مورد درآمد و کسب
۲۲۲		۱. کار و تلاش
۲۲۳		۲. کسب حلال
۲۲۴		۳. راه‌های افزایش روزی
۲۲۴		الف) اخلاق خوب و شایسته
۲۲۴		ب) شکر
۲۲۵		ج) صله دادن
۲۲۵		د) طلب بخشش از خداوند
۲۲۵		هـ) پرداخت زکات
۲۲۶		و) امانت‌داری
۲۲۶		ز) دعای خیر برای مؤمنان
۲۲۶		ح) نیت پاک داشتن
۲۲۶		۴. مال حرام
۲۲۷		۵. بیکاری و سستی (تفریط)
۲۲۸		۶. حرص در کار و شغل (افراط)
۲۲۹		مصرف در خانواده
۲۲۹		اصول حاکم بر مصرف خانواده
۲۲۹		۱. اولویت‌بندی نیازها
۲۳۰		۲. میانه‌روی و اعتدال
۲۳۱		۳. قناعت و صرفه‌جویی
۲۳۲		۴. آینده‌نگری
۲۳۲		۵. پرداخت حقوق واجب و مستحب

۲۳۴	۶. اصلاح الگوی مصرف
۲۳۵	آموزش رفتارهای اقتصادی به فرزندان
۲۳۶	کار خانگی زنان
۲۳۷	اشتغال زنان
۲۳۷	تعریف اشتغال زنان
۲۳۸	غرب و اشتغال زنان
۲۴۰	اسلام و اشتغال زنان
۲۴۳	پیامدهای مثبت اشتغال زنان
۲۴۳	پیامدهای منفی اشتغال زنان
۲۴۴	چکیده
۲۴۴	ارزیابی
۲۴۵	مطالعه بیشتر

درس نهم: بهداشت خانواده

۲۴۶	اهداف کلی
۲۴۶	مقدمه
۲۴۷	پیشگیری از بیماری
۲۴۷	پیشگیری سطح اول
۲۴۸	پیشگیری سطح دوم
۲۴۸	پیشگیری سطح سوم
۲۴۸	بهداشت فردی
۲۴۹	بهداشت بدن
۲۵۰	بهداشت دهان و دندان
۲۵۱	بهداشت لباس
۲۵۲	بهداشت مو و ناخن

۲۵۲	 دستورات و توصیه‌های اسلام در مورد مو:
۲۵۲	 دستورات و توصیه‌های اسلام در مورد ناخن:
۲۵۲	 دفن ناخن
۲۵۳	 کوتاه کردن ناخن
۲۵۳	 بهداشت خانه و خانواده
۲۵۳	 بهداشت مسکن
۲۵۴	 آسیب‌های مسکن غیربهداشتی و ناسالم
۲۵۵	 بهداشت آب
۲۵۵	 استفاده از دستگاه‌های تصفیه آب
۲۵۶	 صاف کردن
۲۵۶	 جوشاندن
۲۵۶	 گندزدایی آب با مواد شیمیایی
۲۵۶	 طرز تهیه کلر مادر
۲۵۷	 آداب آب آشامیدن
۲۵۸	 ناشایسته‌ها در آشامیدن آب
۲۵۸	 بهداشت غذا
۲۵۹	 کمیت غذا (کم‌خوری)
۲۶۰	 تنوع‌طلبی غذا
۲۶۱	 آداب غذا خوردن
۲۶۲	 کمیت غذا
۲۶۳	 بهداشت عمومی
۲۶۳	 مساجد و اماکن زیارتی
۲۶۴	 بیمارستان‌ها
۲۶۵	 هتل‌ها و مسافرخانه‌ها
۲۶۶	 ک

ارزیابی.....	۲۶۶
مطالعه بیشتر.....	۲۶۷

درس دهم: حقوق متقابل والدین و فرزندان

اهداف کلی.....	۲۶۸
مقدمه.....	۲۶۸
حقوق والدین بر فرزندان.....	۲۶۹
قرآن و احسان به والدین.....	۲۶۹
نکات آیه.....	۲۷۱
الف. احسان به والدین، که قطعی خداوند.....	۲۷۱
ب. خودداری از کمترین سخن اهانت آمیز به آنان.....	۲۷۱
ج. گستردن بال و پر تواضع برای آنان.....	۲۷۲
اسلام و مقام مادر.....	۲۷۳
احسان به والدین در روایات.....	۲۷۵
فرزندان و حقوق والدین.....	۲۷۵
حقوق والدین در زمان حیات.....	۲۷۶
حقوق والدین پس از مرگ.....	۲۷۹
آثار وضعی نیکی به والدین.....	۲۷۹
حقوق فرزندان بر والدین.....	۲۸۱
مفهوم تربیت و نسبت میان تربیت اخلاقی و دینی.....	۲۸۲
حقوق قبل از ولادت.....	۲۸۲
حقوق دوران نوزادی.....	۲۸۳
حقوق دوران کودکی.....	۲۸۳
محبت به فرزند.....	۲۸۴
رعایت عدالت بین فرزندان.....	۲۸۵

۲۸۶	 تلقین خوبی‌ها و رشد شخصیت کودک
۲۸۷	 دوران نوجوانی و جوانی
۲۸۸	 مشکلات نوجوانان در سن نوجوانی
۲۸۹	 ویژگی‌های نوجوان
۲۹۰	 حقوق دوران نوجوانی و جوانی فرزندان
۲۹۰	 الف - پرورش فطرت خداپرستی و آموزش احکام دین
۲۹۱	 ب - مشورت با فرزند
۲۹۲	 ج - آزادی و مراقبت
۲۹۳	 د - فراهم سازی زمینه ازدواج جوانان
۲۹۴	 مسئولیت‌های فرزندان نسبت به یکدیگر
۲۹۶	 چکیده
۲۹۷	 ارزیابی
۲۹۷	 مطالعه بیشتر

درس یازدهم: روابط خویشاوندی در خانواده

۲۹۸	 اهداف کلی
۲۹۸	 مقدمه
۲۹۹	 خطوط کلی در روابط خویشاوندی
۲۹۹	 الف) معنای رحم
۳۰۱	 ب) مراتب خویشاوندی در اسلام
۳۰۳	 ج) مفهوم صله و قطع رحم
۳۰۵	 انواع صله رحم
۳۰۷	 آثار و کارکردهای صله رحم
۳۰۷	 الف) آثار دنیوی
۳۰۸	 ۱. تقویت ایمان

۳۰۸	۲- ایجاد روح سخاوت‌مندی
۳۰۹	۳- آرامش روانی
۳۱۰	۴- حمایت اجتماعی
۳۱۱	۵- حمایت اقتصادی
۳۱۲	ب) آثار اخروی
۳۱۳	آسیب‌شناسی روابط خویشاوندی
۳۱۶	صله‌رحم و حدود روابط با نامحرمان
۳۱۷	چگونگی روابط خویشاوندی پس از ازدواج
۳۱۹	نکاتی کاربردی در ارتباط با خویشان
۳۱۹	الف) مشخص کردن اولویت‌ها و انتظارات برای خود و دیگران
۳۲۰	ب) همدلی
۳۲۱	ج) دقیق گوش کردن
۳۲۲	د) اجتناب از برجسب زدن
۳۲۷	چکیده
۳۲۷	ارزیابی
۳۲۸	مطالعه بیشتر

درس دوازدهم: طلاق و آثار مخرب آن

۳۲۹	اهداف کلی
۳۲۹	مقدمه
۳۳۰	تعریف طلاق
۳۳۲	انواع طلاق
۳۳۲	طلاق در نظام حقوقی و ارزشی اسلام
۳۳۵	الف) علت جواز طلاق
۳۳۷	ب) اختصاص حق طلاق به مرد

۳۴۰	 (ج) عده
۳۴۲	 علل و انگیزه‌های طلاق
۳۴۳	 (الف) نداشتن شناخت اولیه
۳۴۳	 (ب) دخالت بستگان در زندگی همسران
۳۴۴	 (ج) کمبود درآمد و مشکلات اقتصادی
۳۴۵	 (د) اعتیاد
۳۴۵	 (هـ) عقیم بودن زن یا مرد
۳۴۶	 (و) نداشتن تفاهم اخلاقی
۳۴۶	 پیامدهای طلاق
۳۴۷	 (الف) زنان مطبقه و مشکلات پس از طلاق
۳۵۴	 (ب) طلاق و مسئله فرزندان
۳۵۴	 راهکارها
۳۵۵	 چکیده
۳۵۶	 ارزیابی
۳۵۶	 مطالعه بیشتر
۳۵۷	 فهرست منابع

پیش‌گفتار

خانواده، نخستین و کوچک‌ترین نهاد اجتماعی است که سابقه‌ای به قدمت بشریت دارد. از آغاز خلقت تاکنون این گروه اجتماعی، با کارکردهای متعدد، به شکوفایی جامعه کمک شایانی کرده است و نه تنها زن و مرد در کانون صمیمی و گرم خانواده به رشد و سعادت می‌رسند، بلکه همین نهاد کوچک، از تأثیرگذارترین عوامل رشد و توسعه بشر به شمار می‌رود و نسبت به سایر نهادهای اجتماعی، از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردار است.

درباره کانون خانواده، رهنمودهای فقهانی در متون دینی ما آمده است. قرآن کریم، ازدواج و تشکیل خانواده را آیه‌ای از آیات خدا و مایه آرامش روحی انسان برشمرده و زن و شوهر را لباس و پوششی برای هر مردی دانده که یکدیگر را از آلودگی و فجور محافظت می‌نمایند و مایه زینت و زیبایی یکدیگر اند.

علی‌رغم اهتمام ادیان آسمانی و به ویژه دین اسلام به نظم خانواده، متأسفانه امروزه این نهاد مقدس، به شدت آسیب‌پذیر و در موارد بسیاری دچار تزلزل و بحران شده است. رشد و توسعه فزاینده تکنولوژی و تهاجم گسترده فرهنگی، از یک سو و آشنا نبودن اعضای خانواده با حقوق و تکالیف خویش و نیز نحوه مقابله با چالش‌ها و مشکلات متعدد فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی و ... از سوی دیگر، بیش از پیش این نهاد مقدس را تهدید می‌کند. به نظر می‌رسد راه‌حلهایی که در علوم مختلف رفتاری برای حل مشکلات خانوادگی و مواجهه با آسیب‌ها ارائه شده است، به دلیل تهی بودن از پشتوانه اعتقادی و ایمانی، کارایی چندانی نداشته و توانایی ریشه‌کن کردن آنها را ندارد و تنها راه‌حل، بازگشت به آموزه‌های نورانی اسلام و شناخت عمیق و به‌کارگیری آنهاست. به همین دلیل امروزه در بسیاری از مراکز آموزشی، آشنایی با دیدگاه اسلام در

مورد مسائل و احکام خانواده، به عنوان ماده‌ای درسی تصویب و اجرا می‌شود. جامعه الزهراء (ع) (حوزه علمیه خواهران قم) نیز، سال‌هاست این ماده درسی را برای طلاب سطح دو، در برنامه خود، جای داده است. هدف از این درس، آن است که خواهران طلبه، با مسائل مربوط به خانواده از دیدگاه اسلام، نظیر: «اهمیت و جایگاه خانواده»، «آداب و رسوم ازدواج»، «حقوق و وظایف متقابل همسران»، «حقوق و وظایف متقابل والدین و فرزندان»، «آسیب‌های خانواده و عوامل تحکیم و ثبات بنیان آن»، «معیشت و بهداشت خانواده»، «روابط خویشاندی و پیامدهای طلاق»، آشنا شوند. با توجه به اینکه متن مناسبی برای تدریس این ماده درسی با سرفصل‌های مصوب وجود نداشت، معاونت پژوهشی جامعه الزهراء (ع) در راستای وظیفه خود در تدوین متون آموزشی، به آن شد تا با همکاری برخی از پژوهشگران، که تجربه تدریس این ماده درسی را داشتند، به تدوین متنی مناسب، همت گمارد. خوشبختانه اکنون این تلاش به ثمر نهشته و این متن، پیش روی شماست. در این کتاب تلاش شده است تا نظام مطلوب خانواده از دیدگاه اسلام، مورد بحث و بررسی قرار گیرد و با قلمی روان اما دقیق، ابعاد گوناگون خانواده بررسی شود.

این اثر، حاصل زحمات ارزشمند نویسندگان ارجمند جناب حجة الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا ضمیری (ناظر علمی کتاب و تدوین درس‌های هشتم و نهم) سرکار خانم محبوبه جوکار (تدوین درس‌های دوم، سوم، چهارم، پنجم و دهم)، سرکار خانم اعظم نوری (تدوین درس‌های ششم، هفتم، یازدهم و دوازدهم) و سرکار خانم طاهره جوانمرد (تدوین درس اول) می‌باشد، که صمیمانه از ایشان تشکر و قدردانی می‌نمایم. همچنین از جناب حجة الاسلام و المسلمین دکتر محمد رضا سالاری‌فر و جناب حجة الاسلام و المسلمین مسعود تاج‌آبادی که با ارزیابی اثر و بیان نکاتی سودمند، به انتقاد آن کمک نمودند، سپاسگزارم.

علیرضا اسعدی

معاون پژوهشی جامعه الزهراء (ع)